Ārstniecība un labbūtības veicināšana – divas atšķirīgas jomas

Ziņojumu rekomendācijas attiecas uz ārstniecības procesu. Mērķis – skaidri nošķirt abas jomas, saglabājot abu palīdzības veidu pieejamību.

UZ ŠO ATTIECAS REKOMENDĀCIJAS

Ārstniecība

Pakalpojuma saņēmējs – **pacients**

- Psihisko traucējumu izvērtēšana, diagnostika un ārstēšana
- Klīniskā riska izvērtēšana un vadība
- Medicīniskā dokumentācija, e-veselība
- Pacientu tiesību ievērošana un ārēja kvalitātes uzraudzība
- Valsts apmaksātie pakalpojumi

SNIEDZ ĀRSTNIECĪBAS PERSONAS

Ārsts psihoterapeits · Psihoterapeits · Medicīnas psihologs

vai

TURPINĀS KĀ LĪDZ ŠIM

Labbūtības veicināšana

Pakalpojuma saņēmējs – **klients**

- Psiholoģiskā konsultēšana un izpēte
- Emocionāls atbalsts dzīves grūtībās un krīzēs
- Personības izaugsme, adaptācijas spēju stiprināšana
- Dzīves kvalitātes uzlabošana
- Profesionālā ētika un supervīzija

SNIEDZ

Klīniskais un veselības psihologs · Psihoterapijas speciālists

Pamatprincips: ja tiek sniegta ārstniecība, uz to attiecas ārstniecības prasības. Cilvēkam vienmēr jāzina, kuru no abiem pakalpojumiem viņš saņem, un kādas tiesības viņam ir.

Ja labbūtības pakalpojuma laikā tiek atpazītas paškaitējuma, suicidāla vai cita būtiska riska pazīmes, speciālists informē klientu par nepieciešamību vērsties pie ārstniecības personas vai neatliekamās palīdzības dienestā.

ESF+ projekts Nr. 4.1.2.7/1/24/I/001

Speciālistu statuss - pašlaik un ekspertu priekšlikumā

Mērķis – lai nosaukums atbilstu kvalifikācijai un pacients nevarētu tikt maldināts par to, vai saņem ārstniecību.

SPECIĀLISTS	PAŠLAIK	PRIEKŠLIKUMS	JOMA
Ārsts psihoterapeits	Ārsta pamatspecialitāte „psihoterapeits”; ārstniecības persona	Saglabājas; nosaukumu precizē uz „ārsts psihoterapeits”. Patstāvīga diagnostika, ārstēšana un klīniskā riska vadība	**Ārstniecība**
Psihoterapeits (jauns)	Šāda statusa nav	Ārstniecības persona ar izglītību veselības aprūpē un psihoterapijas tālākizglītības sertifikātu; strādā sava virziena ietvarā	**Ārstniecība**
Medicīnas psihologs (jauns)	Šāda statusa nav	Psiholoģijas maģistrs + papildu izglītība medicīnas, dzīvības un klīniskajās zinātnēs → ārstniecības persona; sniedz valsts apmaksātus pakalpojumus	**Ārstniecība**
Klīniskais un veselības psihologs	Psihologu likums; var reģistrēties kā ārstniecības atbalsta persona	Saglabājas; psiholoģiskā izpēte un konsultēšana. Ārstniecībā – pēc papildu izglītības kā medicīnas psihologs (nav obligāti)	**Labbūtība**
Psihoterapijas speciālists	Nav valsts reglamentētas profesijas; profesionālās biedrības pašregulācija	Saglabājas; skaidrs profesijas standarts, darbs noteiktā psihoterapijas virzienā, vienots uzraudzības mehānisms	**Labbūtība**

Pārejas periods līdz 5 gadiem – speciālisti var turpināt darbu un iegūt nepieciešamo kvalifikāciju.

Sabiedrības informēšana – pacientiem saprotama informācija par katra speciālista statusu un kompetenci.

Ekspertu ziņojumu būtība un statuss

Izvērtējums „Latvijā spēkā esošo psihologu, psihoterapeitu un psihoterapijas speciālistu pakalpojumu sniegšanas kārtības izvērtējums un priekšlikumu izstrāde tās pilnveidei”

✓ Ziņojumi IR

Ekspertu izvērtējums
Sagatavots multiprofesionālā ekspertu grupā

Balstīts uz pierādījumiem
Normatīvo aktu analīze, intervijas ar pakalpojumu sniedzējiem un saņēmējiem, Beļģijas, Lietuvas un Somijas pieredze

Priekšlikumi ārstniecības procesam
Kompetence, atbildība, uzraudzība un pacientu tiesības, kad speciālists piedalās ārstēšanā

Sākumpunkts diskusijai
Ar nozares ekspertiem un iesaistītajām pusēm

✕ Ziņojumi NAV

Nav reformas plāns
Tas ir izvērtējums ar priekšlikumiem, nevis rīcības plāns

Nav pieņemts lēmums
Katrs priekšlikums vēl tiks izvērtēts, tostarp tā ietekme

Nav aizliegums strādāt
Psihologi un psihoterapijas speciālisti turpina sniegt labbūtības veicināšanas pakalpojumus

Nav tūlītējas izmaiņas
Jebkurām izmaiņām paredzēts pārejas periods līdz 5 gadiem

Ja tā ir ārstniecība, tai jābūt drošai, kvalitatīvai un pacientam saprotamai

Priekšlikumi attiecas uz ārstniecības procesu un atbild uz četriem jautājumiem:

1 „Kas mani ārstē?”

ŠODIEN

Līdzīgi nosaukumi, atšķirīgs statuss. Pacients nevar zināt, vai saņem ārstniecību.

PRIEKŠLIKUMS

- Ārstniecībā – ārstniecības personas: ārsts psihoterapeits, psihoterapeits, medicīnas psihologs
- Nosaukumi, kas nemaldina par kvalifikāciju
- Pacientam skaidri pasaka: ārstniecība vai labbūtības pakalpojums

Skaidrs statuss un kompetence

2 „Vai esmu drošībā?”

ŠODIEN

Atšķirīga uzraudzība. Nav skaidrs, kur vērsties ar sūdzību.

PRIEKŠLIKUMS

- Medicīniskā dokumentācija un pacientu tiesību garantijas
- Ārēja kvalitātes uzraudzība - Veselības inspekcija
- Vienots speciālistu reģistrs un sertifikācijas prasības

Skaidra atbildība un aizsardzība

3 „Vai saņemšu to, kas man vajadzīgs?”

ŠODIEN

Līdz 10 konsultācijām visiem vienādi; ilgas rindas.

PRIEKŠLIKUMS

- Piemērotības izvērtējums un apjoms atbilstoši diagnozei, smagumam un funkcionēšanai
- Prioritāte pierādījumos balstītām metodēm;

Palīdzība pēc vajadzības

4 „Vai mani speciālisti sadarbojas?”

ŠODIEN

Sadrumstalota sistēma, nav vienota pacienta ceļa.

PRIEKŠLIKUMS

- Vienots nosūtīšanas algoritms no ģimenes ārsta un psihiatra
- Kopīga informācija e-veselībā un atgriezeniskā saite ārstam
- Ārstēšanas rezultātu novērtēšana

Nepārtraukta ārstēšana

Abu palīdzības veidu pieejamība saglabājas
Labbūtības veicināšana turpinās ārpus ārstniecības

Pārejas periods līdz 5 gadiem
Laiks pielāgoties un iegūt kvalifikāciju

Priekšlikumi, nevis lēmumi
Tālāk - diskusijas ar nozari un ietekmes izvērtējums

ESF+ projekts Nr. 4.1.2.7/1/24/I/001